

14 HAZİRAN DÜNYA KAN BAĞIŞÇILARI GÜNÜ (2019)

"Herkes İçin Güvenli Kan"

Kan ve kan ürünlerinin nakli, her yıl milyonlarca insanın hayatını kurtarmaktadır. Özellikle, çocuğunu doğurmakta iken kan kaybı yaşayan bir kadın; sıtma ve beslenme yetersizliği (malnütrisyon) nedeniyle şiddetli kansızlık (anemi) yaşayan bir çocuk; kan ve kemik iliği bozukluklarına sahip olan hasta; kalıtsal kan hastalıkları ve bağışıklık yetmezlikleri durumları; travma, acil durum, afet ve kaza durumunun mağdurları; ve bununla birlikte ileri düzeyde tıbbi ve cerrahi işlem gerektiren durumların uygun bir şekilde yönetiminde kan ve kan ürünleri gerekli bileşenlerden biridir.

Kan ve kan ürünlerine olan ihtiyaç evrensel olsa da ülkeler arasında ve kendi içlerinde güvenli kan ve kan ürünlerine ulaşmakta farklılıklar bulunmaktadır. Mayıs 2005'te 58. Dünya Sağlık Asamblesi tarafından gönüllü kan bağışi konusunda taahhüt ve destek için oy birliğiyle bir deklarasyon yayınlanmıştır. Çözüm için ise her yıl 14 Haziran'da "Dünya Kan Bağışçıları Günü"nün kutlanması kararlaştırılmıştır.¹ Amacı, gönüllü kan bağışçılarını kutlamak ve gönüllü güvenli kan ihtiyacına toplumun dikkatini çekmektir.²

Dünya Sağlık Örgütü tarafından bu yıl 14 Haziran Dünya Kan Bağışçıları Günü "Herkes İçin Güvenli Kan" sloganı ile Ruanda'nın ev sahipliğinde Kigali şehrinde kutlanacak olup; kan ihtiyacı ve sağlık hizmetlerinin sunumunda gönüllü bağışların evrensel sağlık kapsayıcılığı üzerindeki önemli rolüne dikkat çekmek istenmektedir.¹ Dünya Kan Bağışçıları Günü'nün bu seneki teması kapsamında tüm hükümetler, ulusal sağlık yetkilileri ve ulusal kan hizmeti sağlayıcılarının kan bağışi konusundaki altyapılarını güçlendirmek ve bunun için gerekli kaynakları yeterli düzeyde sağlayarak gönüllü, düzenli ve karşılıksız kan bağışi miktarının artırılması; böylece 2020 yılı için konulan tüm kan ihtiyacının gönüllü bağışlardan sağlanması hedefine yaklaşıması istenmektedir.¹

Herkes için Güvenli Kan!
Kan bağışlayarak hayat kurtarabilirsiniz!³

¹ [Internet] <https://www.who.int/campaigns/world-blood-donor-day/2019/about> Erişim:10.06.2019.

² [Internet] <https://www.kizilay.org.tr/EtkinlikTakvimi/Detay/6> Erişim:10.06.2019.

³ [Internet] https://www.who.int/images/default-source/campaigns/blood-donor-day/wallpaper-mobile.jpg?sfvrsn=4e907f7f_4 Erişim:10.06.2019. (Resim)

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2018/2019-54)

Kan bağışı konusunda herkesin yapabileceği şeyler bulunmaktadır. Bunlar:

- ✓ Kan bağışçısı olmak ve hayatların kurtulmasına yardım etmek
- ✓ Düzenli kan bağışçısı olarak yıl içerisinde birkaç kez kan vermek
- ✓ Henüz bağışta bulunulmadıysa bağış yapmaya başlamak
- ✓ Aile ve arkadaşları düzenli kan bağışçıları olmaları için teşvik etmek
- ✓ Kan hizmetlerine gönüllü olarak katılmak ve toplumun üyelerine erişmek, bağışçılara destek sağlamak ve bağış toplantılarının yürütülmesinde yardımcı olmak
- ✓ Kan grubunu öğrenmek ve kan bağışçısı olarak kayıt yaptırmak^{1, 4}

Kan bağışlanırken dikkat edilmesi ve bilinmesi gereken bazı hususlar ise şunlardır:

- ✓ Kan alma işlemi yaklaşık 4-8 dakika sürer ve kullanılan tüm malzemeler tek kullanımlık ve sterilidir.
- ✓ Her kan bağışında sadece 1 ünite kan (450 ml) bağışlanmaktadır, bu miktar günlük hayatı etkileyecek düzeyde değildir (vücuttaki kanın 1/13'ü).
- ✓ Sigara, baş dönmesi ya da mide bulantısı gibi şikayetlere yol açabileceği için doktor ya da kan alan görevlilerin önerdiği süre içinde sigara içilmemesi gerekmektedir.
- ✓ Gün içerisinde kan bağışında bulunan kol ile ağırlık kaldırılmaması kapanan damar duvarındaki pıhtının açılmaması için önemlidir.
- ✓ İlk 4 saat boyunca olduğundan fazla sıvı tüketilmeli, ilk öğünden önce alkollü içecek alınmamalıdır (Alkol vücuttan sıvı atılımını artırdığı için şikayete yol açabilir).
- ✓ Sportif faaliyetlere bir gün ara verilmelidir.
- ✓ Gün içerisinde sıvı kaybını artırdığı için aşırı sıcak ortamlarda (hamam, sauna) bulunmamak gerekir.
- ✓ Pilot, ticari araç şoförleri, tehlikeli makine operatörleri, yüksek yerlerde bedeni faaliyet gösteren meslek grupları vb.'nin kan bağışladıktan sonra 24 saat işlerine ara vermeleri önerilir.
- ✓ Tüm bu önerilere rağmen baygınlık hissi ya da baş dönmesi olursa bir yere uzanılması veya başı iki dizin arasına alacak şekilde oturulması önerilir.⁵

⁴[Internet] <https://www.who.int/campaigns/world-blood-donor-day/2019/what-you-can-do> Erişim:10.06.2019.

⁵[Internet] <https://www.kanver.org/sayfa/kan-hizmetleri/kan-bagisi-nasil-gerceklesir/52> Erişim:10.06.2019.